

23.033 - Brukel, afkoppeling Laarloop, gemeente Geel

Programma van Maatregelen

Auteur:

I. Van Kerkhoven (veldwerkleider, OE/ERK/Archeoloog/2016/00140)

J.T. Verduin (archeoloog)

Autorisatie

P. Hazen (OE/ERK/Archeoloog/2015/00072)

1 Inleiding

Het Vlaams Erfgoed Centrum heeft in juni 2016 een archeologienota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie Brukel te Geel (VEC Nota 2). De archeologienota bestaat uit een bureauonderzoek.¹ Het onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen riolerings- en wegeniswerken.

De archeologische verwachting van het onderzoeksgebied is sterk verbonden met de landschappelijke ligging. In het noorden van het plangebied kunnen archeologische resten worden verwacht uit perioden vanaf het laat Paleolithicum. Het vondstniveau wordt verwacht onderin de plaggenbodem en in de top van het oorspronkelijke dekzand. Archeologische sporen kunnen zich naar verwachting bevinden in de top van het natuurlijke dekzand. Ter hoogte van de Laar komen er boven het dekzand beekafzettingen voor en is er geen plaggendeek aanwezig. De relatief laaggelegen gronden waren in het verleden nat en tot vrij recentelijk waarschijnlijk minder geschikt voor (permanente) bewoning. Diep ingegraven archeologische sporen worden hier niet verwacht.

Ten oosten van het plangebied, werden verschillende archeologische onderzoeken uitgevoerd. Hierbij werden nederzettingsresten aangetroffen vanaf de vroege bronstijd tot en met de late middeleeuwen. Ook een grafveld uit de bronstijd en ijzertijd werd gevonden. De dichtstbijzijnde site ligt op een afstand van circa 250 m, de meerperiodensite met grafveld van Eikevelden ligt op een afstand van circa 800 m. Deze sites en andere uit de omgeving liggen allen net iets hoger dan het plangebied.

Volgens de historische kaarten uit de 18de en 19de eeuw hadden de huidige wegen, behalve de westelijke ring, zich al gevormd. Op de verspreide bebouwing weergegeven op de historische kaarten na, is dit gebied behoorlijk recent ontwikkeld. Op basis van de oude kaarten bestaat de straat Brukel zeker vanaf de 18de eeuw. Men kan er van uit gaan dat de huidige straat gelegen is in hetzelfde tracé van de historische weg en er bijgevolg geen andere archeologische of historische resten binnen deze locatie aanwezig zijn. De Brukelhoeve zelf is al gekend vanaf de 15de eeuw. De oudere bebouwing weergegeven op de historische kaarten is gelegen onder moderne concentratie in de nabijheid van de Diestseweg. De rest van de gronden langs de straat worden ingenomen door akkerland aan de noordzijde en grasland aan de zuidzijde. De huidige beekloop is enkel op de Atlas der buurtwegen deels terug te vinden, tot aan zijn snijpunt met de Diestseweg. Verstoringen zullen voornamelijk veroorzaakt zijn door de aanleg van de huidige weg met bijhorende nutsleidingen en de moderne bebouwing.

Bij het gedeelte van het tracé waar de sloot geherprofileerd wordt, zal de bodem niet verstoord worden. De wegwerkzaamheden zullen plaatsvinden binnen het tracé van de bestaande weg, zowel in breedte als in diepte. De nieuw aan te leggen RWA- en DWA-leidingen zullen deels in al bestaande verstoringen komen te liggen en ter hoogte van het kruispunt op reeds bestaande leidingen aansluiten. De nieuw uit te graven sleuven voor RWA en DWA zijn beperkt in breedte en diepte, en liggen allen in zones waar verwacht wordt dat de bovenste 60cm van de bodem reeds verstoord is. De nieuw te graven sloot wordt in V-vorm gegraven en komt te liggen ter hoogte van de huidige gekanaliseerde Laarloop. Volgens de kadastrale gegevens vinden de werken ook allemaal plaats binnen openbaar domein. Aan de percelen langs de weg, waar mogelijks minder verstoring is, wordt niet geraakt. Een enkel perceel, ligt ter hoogte van de herprofilering. De waarschijnlijkheid dat archeologische resten tijdens de werkzaamheden worden verstoord, lijkt bijgevolg beperkt.

¹ Voor de vertrouwelijke gegevens van de opdrachtgever wordt verwezen naar de privacy-fiche.

2 Gemotiveerd advies

Volledigheid

Het plangebied werd voldoende onderzocht door het bureauonderzoek. Alle beschikbare gegevens om tot een afdoende conclusie over de aanwezigheid en waarde van archeologisch erfgoed te kunnen komen, werden geraadpleegd. Naar aanleiding van het bureauonderzoek wordt geconcludeerd dat het projectgebied geen nader onderzoek behoeft. Dit bureauonderzoek dient goedgekeurd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed.

Waardering

De aan- of afwezigheid van een archeologische site of archeologische potentie is voldoende bewezen. Potentieel kunnen er binnen het plangebied archeologische vondsten vanaf de Steentijd worden aangetroffen. Maar gezien de historische situatie van het plangebied en de aard van de reeds bestaande en toekomstige verstoringen, zal er binnen het plangebied geen archeologische site worden aangesneden.

Impactbepaling

Bij het gedeelte van het tracé waar de sloot geherprofileerd wordt, zal de bodem niet verstoord worden. De wegwerkzaamheden zullen plaatsvinden binnen het tracé van de bestaande weg, zowel in breedte als in diepte. De nieuw aan te leggen RWA- en DWA-leidingen zullen deels in al bestaande verstoringen komen te liggen en ter hoogte van het kruispunt op reeds bestaande leidingen aansluiten. De nieuw uit te graven sleuven voor RWA en DWA zijn beperkt in breedte en diepte, en liggen allen in zones waar verwacht wordt dat de bovenste 60cm van de bodem reeds verstoord is. De nieuw te graven sloot wordt in V-vorm gegraven en komt te liggen ter hoogte van de huidige gekanaliseerde Laarloop. Volgens de kadastrale gegevens vinden de werken ook allemaal plaats binnen openbaar domein. Aan de percelen langs de weg, waar mogelijks minder verstoring is, wordt niet geraakt. Een enkel perceel, ligt ter hoogte van de herprofilering. De waarschijnlijkheid dat archeologische resten tijdens de werkzaamheden worden verstoord, lijkt bijgevolg beperkt. Voor de uitgebreide beschrijving van de geplande werkzaamheden zie paragraaf 2.1.2 van de nota.

Het kennispotentieel van het plangebied is beperkt. De werkzaamheden concentreren zich op de bestaande wegen, die al zeker sinds de 18de eeuw op hun huidige locatie gelegen zijn. De werken aan de beek betreffen geen verstoringende ingrepen. Daar de ondergrond ter hoogte van het plangebied al grotendeels ernstig verstoord is, is de kans op het aansnijden van archeologische resten klein.

Op basis van het bureauonderzoek en de criteria uit de Code van Goede Praktijk vermeld in punt 5.3², levert verder onderzoek binnen het plangebied geen meerwaarde.

- Mogelijk: Verder vooronderzoek in de vorm van een veldverkenning, boringen of proefsleuven is binnen het plangebied op dit moment niet mogelijk, omdat deze vrijwel geheel verhard is. De verharding verwijderen voorafgaand aan de geplande werkzaamheden, zal zorgen voor veel overlast. De hoge kosten zullen niet in verhouding staan tot de vermoedelijk geringe resultaten vanwege de vele verstoringen.
- Nuttig: Op basis van de resultaten uit het bureauonderzoek is geen van de mogelijkheden voor verder onderzoek nuttig voor dit plangebied. De omvang van de verstoringen is bij benadering bekend en met een booronderzoek kunnen archeologische sites met een sporenvak niet

² De keuze van de methode voor verder vooronderzoek wordt gebaseerd op de volgende vier criteria:

1° is het MOGELIJK deze methode toe te passen op dit terrein?

2° is het NUTTIG deze methode toe te passen op dit terrein (levert het iets op)?

3° is het overdreven SCHADELIJK voor het bodemarchief deze methode toe te passen op dit terrein?

4° is het NOODZAKELIJK deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-batenanalyse)?

opgespoord worden. Een proefsleuvenonderzoek is niet mogelijk en zou een grote en schadelijke ingreep betekenen.

- Schadelijk: Aanvullend booronderzoek zal nauwelijks schadelijk zijn voor de eventueel aanwezige archeologische waarden. Een proefsleuvenonderzoek zal qua omvang groter zijn dan de geplande bodemingrepen en daarmee schade toebrengen aan eventueel aanwezige archeologische waarden die in situ behouden hadden kunnen blijven.
- Noodzakelijk: De aan- of afwezigheid van een archeologische site of archeologische potentie is voldoende bewezen door het bureauonderzoek. Verder onderzoek is daarom niet noodzakelijk en zal geen meerwaarde opleveren. Het uitvoeren van verder onderzoek en de bijhorende kosten kunnen niet verantwoord worden.

Er wordt bijgevolg geen verder archeologisch onderzoek geadviseerd. Men hoeft geen verdere maatregelen te nemen. Dit bureauonderzoek vormt het eindstation voor het archeologisch vooronderzoek en de enige onderzoeksfase binnen deze archeologienota.

Ondanks het advies tot vrijgeven van deze terreinen blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht, conform artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. De civieltechnisch uitvoerder is verplicht eventuele toevalsvondsten binnen drie dagen na ontdekking te melden bij Onroerend Erfgoed.